

խենդութիւն վրան կուգայ, ետքն ալ կատաղութիւն : Ամէն մէկ շարժումաժքի մէջ վախնաղութան մը տեսնելով, աննշան ձայնը սպառնալիքի տեղ առնելով՝ կեանքն իրեն անտանելի բեռ կը դառնայ եւ կրփափաքի որ լռէ դաղարի : Գիտեն անշուշտ ոմանք այն անապատին մէջ թափառական պտըտող հայրասպանին դիպումաժը, որ ճամբուն վրայ գտած բոլոր բոջնոց բոյները կը քարկոծէր, վասն զի կըլսէր անոնց ձայնը որ իրենց հօրը անունը կուտային : Նեղութեան ու տառապանաց ժամանակը մեզմէ ով չլսեց դրսուանց հոգւոյն տրտունջը, չիմացաւ որ իր վախը դարձաւ բարկութիւն փոխուեցաւ : Անընդհատ տառապանքներով նեղացած, ու անդադար մէկ հոգէն մէկալը իյնալովը անտանելի արբնութեան մը մէջ մաշելով, մարդս այն անհանգստութեանը պատճառ եղողին դէմ կը դառնանայ կը գայրանայ, անպատճառ կուգէ անոր ձեռքէն ազատիլ, սիրտը կը հա ցընէ, բոլոր ունեցած յոյսերը կանխածանէ, եւ Հերովդեսին բրածը կըլնէ, որ իր քունը կտրող տղէ մը ազատելու համար բոլոր նոր ծնած տղայքը բրէ անցուց :

Ո՛հ, երէ գիտնային մարդիկ թէ զիրենք տակնու վրայ ընող խռովութիւններն ճրջափ ուրախութիւնն ու առաքինութիւնն ձեռքերէն կը յափշտակեն կըտանին. երէ իրենց անպտուղ ատելութենէն ետ կենալով, մտքով ու սրտով միաբանէին Աստուծոյ պարգեւները վայելելու. երէ ուզէին համբել թէ փառասիրութեամբ ճրջափ փափաքած բաներէն զրկուած են, նախանձով ճրջափ չարչարանքներ քաշեր, եւ բարկութեամբ ճրջափ խղճի խայթեր ունեցեր են, տարակոյս չկայ որ այսպիսի խռովայոյզ կենաց ալեկոծութենէն ձանձրացած՝ զոր ոմանք գործունէութեան հետ կը շփորեն, ամէնքը կը միաբանէին անցեալին աւերակացը վրայ բազմաբեղուն ու անդորրաւետ հանգստութեան մեծայաղք նշանը կանգնելու, եւ իրարու ձեռքէն բռնելով՝ աներկեւանութեան վաղեմի երգը կերգէին միաբերան .

« Ո՛ր ազնիւ դիցունի, բող վեմը, երկարն ու պղինձը քու պատկերդ յափտեան մեր մէջը դրոշմեն. քանի որ զքեզ տեսնենք՝ սիրով լինուինք, ինչպէս որ Գորգովնայքը տեսնողներն ահու դողով կը սարսափէին :

« Աներկեւանութիւն, քեզմով դաշտերն հասկարու ոսկեղոյն հունձքով կըլեցունին, քաղաքները կըմեծնան կընդարձակուին, նաւերն ալեաց վրայէն ծովային բոջնոց պէս իրենց հողմուռոյց

ու շոգեշարժ թեւերովն կըթռչին կանցնին : Գուետեւեղ կուգան հանդեսք, պարք եւ պարերգութիւնք, երգք եւ խնջոյք :

« Դուն դեռահասակ հարսն ու փեսան տաճարը կըտանիս, դուն իրենցմէ ծնանելու տողոց համար որոցներ կըհիւսես, դուն այն մխիթարիչ աստղն ես, որ արեւուն մեր անտառաց թփերը ծաղկեցունելուն պէս մեր հոգին կըծաղկեցունես :

« Ո՛վ Աներկեւանութիւն, քաղցրահայեաց դեմքդ առ մեզ դարձուր, եւ առատութեան եղջիրիդ գանձերը քու չորս կողմդ սփռէ : Տես, բոլոր մարդկային ազգը թեւերը տարածած զքեզ պաշտպան եւ խնամակալ կըլինդրէ. երկընցուր տուր անոր քու աշդ, ով մեծդ դիցունի, որպէս զի երկնի ու երկրի միաբանութիւնը հաստատ պահուի :

« Ահա լեռները ցուլերու բառաչէն կըբնդան, հովիւներու հացի ծառէ շինած փողերուն ու սրինգներուն ձայնը պարտիզպաններու երգերուն հետ կըխառնուին. տղայք անտառներու եզերքը բոջնոց դարան կըլարեն, եւ մանկահասակ աղջկունք հովտին մէջ ուրախ գուարք կըպտըտին, եւ իրենց պաշտպան ու պահապան երջանկութիւննին միայն ունին հետերնին :

« Ո՛վ Աներկեւանութիւն, իշխէ այսուհետեւ մեր երկրին վրայ. բոլոր անցած տեղերդ հաշտութիւն, խաղաղութիւն, սէր, եղբայրսիրութիւն ու միաբանութիւն հաստատէ : Այ պատերազմական փողին աղիտարեր ձայնը մեր կանայքն ու մեր մայրերը յանկարծ չարքնցընէ, եւ մեր զաւակաց դիրազայք ստուրներն առաջին անգամ հրապարակներու մէջ քալելու ատեննին խողխողնալ քաղաքացւոց արեանը մէջ կոխելով չսահին : »

Թարգմանեաց ի գաղղիականէ

ՅԱԿՈԲ Ս. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

Աշակերտ հայկազեան ազգային Ուսումնարանին
Փարիզու :

ՊԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ.

Թափառական կըպտըտուր երկրիս վրայ : Աստուած առաջնորդ ըլլայ խեղճ պանդխտին :

Ժողովրդոց մէջէն անցայ. անոնք ինծի նայեցան, ես ալ անոնց նայեցայ. սակայն զիրար չճանչցանք : Պանդուխտն ամէն տեղ մինակ է :

Երբոր իրիկուան դէմ հովտի մը մէջ խրճիթէ մը մուխ կեցէր, կըսէի ինքնիրենս. Երանի այն մարգուն որ իրիկուներ աուն կերթայ, եւ իւր

ազգականաց հետ վառարանին քով կրնասի կր-
հանգչի : Պանդուխտն ամեն տեղ մինակ է :

Ո՞ւր կերբան այն փոքորիկէ քշուած ամպերն .
փոքորիկը այն ամպերուն պէս զիս աչ կըքշէ,
եւ ո՞վ գիտէ ուր : Պանդուխտն ամեն տեղ մինակ
է :

Գեղեցիկ են այս ծառերս, գեղեցիկ են այս
ծաղկերնքս . բայց ասոնք իմ երկրիս ծաղկերնքն
ու ծառերը չեն . ասոնք ինծի համար անբարբառ
անյեզու են : Պանդուխտն ամեն տեղ մինակ է :

Քաղցրաձայն են այս երգերը . բայց անոնց
ազդած տխրութիւնն ու զուարճութիւնը իմ տխրու-
թիւնս ու զուարճութիւնս չէ : Պանդուխտն ամեն
տեղ մինակ է :

Հարցուցին ինծի . Ինչո՞ւ կուլաս : Երբոր պատ-
ճառն ըսի, ոչ ոք լացաւ . վասն զի ըսածներս չէին
հասկընար : Պանդուխտն ամեն տեղ մինակ է :

Յերունիներ տեսայ մատաղերամ տղաքներէ
պատած, նման այն ձիւքենւոյն որուն չորս կողմն
իւր դեռաբոյս ճիւղերը կը բարձրանան . բայց այն
ծերունիներէն ոչ ոք զիս իւր որդին անուանեց,
այն տղոցմէ ոչ ոք ինծի եղբայր ըսաւ : Պան-
դուխտն ամեն տեղ մինակ է :

Զուարթերես աղջիկներ տեսայ, որ առաւօ-
տեան հեզասիւք հովին պէս իրենց եղբարցն ու
ազգականացը քաղցր կը ժպտէին . իսկ ինծի այն
աղջիկներէն ոչ ոք ժպտեցաւ : Պանդուխտն ամեն
տեղ մինակ է :

Երիտասարդներ տեսայ որ զիրկընդխտուն իրա-
րու կը պրլլուէին, կարծես քէ կեանքերնին մէկ
կեանք կուգէին ըլլալ . իսկ ինծի ոչ ոք ձեռք
տուաւ : Պանդուխտն ամեն տեղ մինակ է :

Բարեկամներ, ամուսիններ, հարք եւ եղբարք
հայրենեաց երկրին մէջ միայն կը գտնուին : Պան-
դուխտն ամեն տեղ մինակ է :

Հէգ պանդուխտ, մի՞ եւս հեծեր . ամեն մարդ
քեզի պէս աքսորեալ է . ամեն մարդ իր հայրն,
եղբայրներն, ամուսինն ու բարեկամները կը-
կորսընցընէ :

Մեր հայրենիքն այս աշխարհիս վրայ չէ .
ի զուր մարդս կը փնտռէ զանիկայ . մարդուս
հայրենիք կարծածը օրեւան մի է գիշերուան մը
համար :

Թափառական կը պտըտի երկրիս վրայ : Աս-
տուած առաջնորդ ըլլայ խեղճ պանդուխտին :

Թարգմանեաց ի գաղղիականէ.

ՅՈՎ. ՀԱՆՆԷՍ ԳԱԼՍՏԵԱՆ

Սշակ, հայկազենեան ազգային Ուսումնարանին Փարիզու:

ԽՂՃՄՏԱՆՔԻ ՏԱԳՆԱԳԸ.

Ամեն մարդ իր սրտին մէջ դատաստանարան
մը ունի, որով նախ ինքզինքը կը դատէ մինչեւ
որ գերագոյն դատաւորը իր վճիռը տայ : Թէ որ
մոլութիւնը մեր կազմուածքին բնական հե-
տեւանքն է, իրմէ կուգայ այն սարսափը որ բա-
րեյաջող կենաց երջանկութիւնը կը պղտորէ : Ին-
չո՞ւ համար խղճմտանքին խայրուածքը այնչափ
սոսկալի է, որ շատ անգամ մարդիկ լաւ կը հա-
մարին աղքատութեան մէջ մնալ եւ առաքինու-
թեան ամեն խստութիւնները քաշել, քան քէ ապօ-
րինաւոր հարստութիւններ ձեռք ձգել : Ինչո՞ւ
համար է որ արեան մէջ ձայն մը, քարին մէջ
խօսք մը կայ : Վագրը իր որսը պատռելէն վերջը
կը բնանայ, իսկ մարդս սպանութիւն որ ընէ քունը
աչքեն կը փախչի . անապատ տեղուանք կը փնտռէ,
եւ սակայն միայնութենէն կը սոսկայ, գերեզման-
ներու չորս դին կը պտըտի, եւ սակայն անոնցմէ
կը վախնայ : Նայուածքը անհանգիստ ու խռովեալ
ջնարմաձակիր խնջոյից սրահին պատին վրայ
նայելու՝ վախնալով որ չըլլայ քէ անոր վրայ
մանազնկոյծ գրեր տեսնէ : Բոլոր իր զգայարան-
ները կարծես քէ աւելի կը զօրանան ու կը սրտին
զինքը աւելի տանջելու համար . գիշերուան մրու-
թեան մէջ սպանուալից աղօտ լոյսեր իրեն կերե-
նան . չորս դին սպանութեան հոտեր կսոճու .
մինչեւ իր ձեռքովը պատրաստած կերակուրնե-
րուն մէջ բոյնի համ կը գտնէ . իր ականջը այնչափ
սուր է որ, ուրիշին չցած ձայնը ինքը կը լսէ ու
կըղդղայ, եւ բարեկամը համբուրելու ատեն,
անոր հագուստին տակ պահուած բոյր կայ կը-
կարծէ :

Թարգմանեաց ի գաղղիականէ.

Թ. ՊԱՐՏԻՉԱՆԵԱՆ

Սշակ, հայկազենեան ազգային Ուսումնարանին Փարիզու:

ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ.

Բ.

ՍԵՂԱՆԻ ՎՐԱՅ ԵՂԱՅ ԱՆՊԱՏԵԱՃ ԿԵՐՊԵՐ.

(Շարայարութիւն. Տես էջ 41.)

1 Ուտելու ժամանակներանը շատ կը լեցընէ, եւ
կամ անանկ լեցուն բերնով կը խօսի, որ քովը
կեցողներուն երեսը կերակուրի ցատքը տուկնե-
րով կը ծնփէ :

2 Երբոր կերակրոյն մէջ օտար նիւթ մը գտնէ,
փոխանակ լեչեայն առանց ուրիշի իմացընելու
սկաւառակին մէկ ծայրը ծածկելու, ամենուն կը-
ցուցընէ, ու ամենուն սիրտը կը խառնէ :